

Środowisko architektów SARP wobec problemów ochrony dziedzictwa kulturowego

I. DIAGNOZA

Obserwujemy wzrost i skalę procesów urbanizacyjnych oraz zmiany społeczne i gospodarcze, za którymi nie nadążają przepisy obowiązującego prawa, a które mają istotny wpływ na stan zachowania oraz zarządzania dziedzictwem kulturowym.

W ostatnich latach obserwujemy w Polsce kryzys systemu ochrony dziedzictwa kulturowego, którego przyczyny można odnaleźć w wielu źródłach.

- ok. 70 tys. obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków,
- ok. 700 tys. obiektów na liście ewidencji (wojewódzkiej, gminnej),
- ok. 900 obszarów chronionych,
- ok. 400 tys. stanowisk archeologicznych,
- lista obiektów „dóbr kultury współczesnej”, szacowana na 15 - 25 tys.
- ok. 125 tys. decyzji wydanych przez służby konserwatorskie w 2013 r., w sprawach błaahych i istotnych

Przy tej ilości obiektów objętych ochroną konserwatorską (i ochroną w ramach planowania przestrzennego), bez kategoryzacji, bez rozróżnienia wagi problemu tak różnej klasy obiektów - udajemy, że chronimy w majestacie przepisów administracyjnych.

Nawet tak bogate państwa jak Niemcy czy Wielka Brytania, nie stać na tak ilościowo rozbudowane listy.

Na naszych oczach niszczeją i nikną obiekty historyczne, ale zgodnie z prawem.

Dla większości władających nieruchomościami wejście przy projektach modernizacyjnych w procedury ograniczeń wynikających z ochrony konserwatorskiej jest paraliżujące, bez wystarczającego wsparcia finansowego ze strony publicznej.

Brak jednoznacznych procedur kwalifikacji obiektów zabytkowych i dóbr kultury, brak opracowanych zasad i zakresu: co chronimy, dlaczego? Brak jest także określenia, jak daleko możliwe są ingerencja w substancje zabytków przy ich modernizacji i adaptacji dla nowych funkcji – to wszystko pozostaje w rękach służb konserwatorskich nie zawsze chętnych do podejmowaniu decyzji wykraczających poza bezpieczne „nie”, w przeciwnym przypadku ryzyko prokuratorskich działań na podstawie najbłaahszych pomówień.

Brak akceptacji dla koniecznych zmian funkcji zabytku doprowadza w szybkim okresie do jego unicestwienia.

Brak użytkowania obiektu –to jego degradacja techniczna, co jest tylko kwestią czasu.

Przez analogię – tak traktowane są także **dobra kultury współczesnej** z niejasną kompetencją stron: administracji architektoniczno-budowlanej, właścicieli obiektów, autorów listy DKW .

Hasło powrotu do centrów miast ma być przeciwwagą dla rozlewającej się suburbanizacji , kosztownej w realizacji niezbędnej infrastruktury i wpływającej degradację środowiska naturalnego. Obszary w centrum miast : postindustrialne, pokolejowe, zdegradowane materialnie i socjologicznie zmieniają swoje przeznaczenie pod presją podatków i wzrostem cen uzbrojonego terenu. Mają one szansę stać się nowymi przestrzeniami miejskimi , z dobrze zagospodarowanymi i urządzoną strefą publiczną.

Wsparciem dla takich działań może być oczekiwany program rewitalizacji miast, na podstawie Ustawy o Rewitalizacji i programach unijnego wsparcia. Znalezienie w tym kontekście właściwej funkcji dla obiektów z przeszłości będących obiektami dziedzictwa kulturowego jest szansą dla stworzenia możliwości ich zachowania, nadania wartości dodanej i przywrócenia do życia.

Przy ograniczonych środkach finansowych Państwa, społeczeństwa, osób i podmiotów prywatnych coraz częściej będących właścicielami w/w obiektów, niezbędne są korekty dofinansowania ze środków publicznych tych działań, które będą wspierać zachowanie i użytkowanie obiektów chronionych, niezależnie od formy własnościowej (kredyty preferencyjne, dotacje, ulgi podatkowe),.

Powstała pilna konieczność stworzenia modelu współczesnej ochrony dziedzictwa polegającego m.in. na przejściu od pojęcia zabytek do pojęcia dziedzictwa. O ile zabytek należy do przeszłości, to dziedzictwo służy współczesnym celom. Obowiązujące przepisy nie umożliwiają nowoczesnego systemu ochrony dziedzictwa kulturowego oraz monitorowania i zarządzania nim.

Wadliwość obecnego systemu jest artykułowana przez wszystkich zainteresowanych: zarówno ze strony środowisk konserwatorskich, architektów, jak i właścicieli nieruchomości oraz inwestorów.

SARP w trosce o stan zachowania dziedzictwa narodowego, a zwłaszcza ochronę krajobrazu kulturowego i ładu przestrzennego powołał w 2014 r. Radę Programową, której zadaniem było przygotowanie postulatów zmian legislacyjnych do projektu nowej ustawy o ochronie dziedzictwa kulturowego oraz opracowanie założeń programowych kryteriów i zasad ochrony dóbr kultury współczesnej.

Obowiązująca od 2003 r. ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stała się anachroniczna, dalsze jej nowelizowanie mija się z celem, ustawa wymaga radykalnych zmian, które pozwolą w nowoczesny sposób chronić dziedzictwo kulturowe.

II. Postulaty SARP ZG do projektu zmian legislacyjnych w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego,

Propozycje zmian w obowiązującej Ustawie wymagają podejścia systemowego, związanego ze zmianą części systemu ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce. Należy przeanalizować doświadczenia i wykorzystać pozytywne z innych krajów UE, gdzie wprowadzona jest klasyfikacja dziedzictwa kulturowego.

1. Wprowadzenie pojęcia dziedzictwa kultury jako obszaru ochrony, wraz z podziałem na poszczególne kategorie/klasyfikacje, jako zmiany w dotychczasowym podejściu do ochrony zabytków

- **grupa A** - obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO oraz uznane za Pomniki Historii (grupa A),
- **grupa B** - obiekty o znaczeniu krajowym
- **grupa C** - obiekty o znaczeniu lokalnym

W obu tych grupach: B i C, z możliwymi podgrupami, postulowana jest ochrona pełna, częściowa, ochrona charakterystycznego detalu, elewacji, wystroju wnętrza itp. oraz krajobrazu kulturowego (parki kulturowe, zespoły urbanistyczne, zespoły dworskie i pałacowe)

- **grupa D** - dobra kultury współczesnej o zróżnicowanym stopniu ochrony

Uzasadnienie: Wprowadzenie klasyfikacji obiektów dziedzictwa kulturowego usprawni zarządzanie nim. Skoncentruje uwagę WKZ na tych, rzeczywiście najcenniejszych, obiektach i zespołach. Nie będzie marnotrawstwa wysiłku kompetentnych służb w sprawach np. parasoli w letnich ogródkach, śmietników, przyłączy instalacyjnych itp. Obiekty o znaczeniu lokalnym i regionalnym objęte byłyby zainteresowaniem miejscowych służb.

Ukrócone zostałyby w ten sposób wpływające na decyzje miejskich konserwatorów zabytków przez władze lokalne. Właściciele zabytków mieliby jasną sytuację co do tego, co rzeczywiście podlega ochronie. Postulowana jest odpowiedzialność WKZ za obiekty kategorii „A, B”, a regionalnych konserwatorów w strukturze samorządu za pozostałe kategorie. Z tym wiąże się również wydawanie pozwoleń na prace przy zabytkach kategorii „A, B” przez WKZ, kończących proces postępowania administracyjnego (zamiast pozwolenia na budowę wydawanego przez organ administracji budowlanej w starostwie powiatowym). W związku ze zwiększeniem kompetencji samorządu w zakresie ochrony, wzrosnąć muszą zarazem funkcje nadzorcze i kontrolne WKZ.

2. Status i doprecyzowanie przepisów obecnej wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków.

W obecnym systemie gminna ewidencja jest swego rodzaju „zamrażarką”, naruszającą prawa właścicielskie, poprzez brak udziału w postępowaniu administracyjnym. Fakt włączenia karty ewidencyjnej zabytku do gminnej ewidencji powinien być podany do publicznej wiadomości, w sposób przyjęty w danej gminie.

O włączeniu i wyłączeniu obiektu z GEZ powinni być poinformowani właściciele. Niedopuszczalne jest wpisywanie obiektów do ewidencji, nie określając co chce się chronić poprzez taki wpis. Czy jest nim materia obiektu, jego forma, miejsce w zespole innych zabytków i co podlega ewentualnej zmianie? Jeśli chce się go rzeczywiście prawnie chronić, sformułowanie w ciągu 2-3 lat wpisu do rejestru zabytków winno być obowiązkiem dla WKZ, co jednoznacznie organizuje właściciela, a nie zostawia wolne pole do zmian. Należy umożliwić właścicielom zabytków ujętych w gminnej ewidencji udział w postępowaniu administracyjnym dot. ich włączenia. W przypadku budynków ujętych w obecnej GEZ powinna być chroniona ich forma zewnętrzna,

czasem charakterystyczny detal, lub fragment budynku. Właściciele nie mogą być obciążeni takimi samymi restrykcjami jak właściciele obiektów rejestrowych.

Tym samym Gminna Ewidencja Zabytków byłaby tymczasową formą prawnej ochrony do czasu jasnego określenia, co chce się chronić. Wprowadzenie zasady okresowych 10- czy 15 letnich przeglądów, pozwalałoby na podjęcie na nowo wpisów do ewidencji, uwzględniających zmianę spojrzenia konserwatorskiego, by można było wprowadzać do niej obiekty z listy Dóbr Kultury Współczesnej. W obowiązującej ustawie GEZ nie ma statusu prawnej formy ochrony konserwatorskiej.

3. Zmiany w ustawie podatkowej, które pozwolą właścicielowi zabytku odpisywać część poniesionych nakładów na remont i konserwację zabytku.

Taki zapis przyczyni się do świadomego planowania kosztów ochrony zabytków i rozliczania nakładów w czasie. Tym odpisem winno się objąć koszt wykonania koniecznej dokumentacji badawczej i projektowej, którą określi WKZ, jak i całego procesu inwestycyjnego. Przyznawane dotacje byłyby kierowane dla projektów o wyjątkowo dużym zakresie prac konserwatorskich, lub tam gdzie WKZ nakazuje podnoszenie standardu konserwatorskiego zabytku (np. dachówka, przywracanie historycznej stolarki, utrzymanie drewnianych konstrukcji). Wprowadzenie kategoryzacji określiłoby status podatkowy obiektu. Obecny system finansowania prac konserwatorskich sięga czasów PRL, gdzie rozdawnictwo środków, było uznaniowe i służyć miało bieżącym celom politycznym na lokalnym lub centralnym poziomie. Powinien zacząć działać system rzeczywistej pomocy właścicielom zabytków, rejestrowych i tych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, a także dóbr kultury współczesnej. Wstępna analiza realizowanych projektów konserwatorskich wykazuje, że płacony podatek VAT z tytułu droższych materiałów dla renowacji i konserwacji zabytków przynosi państwu więcej niż państwo wypłaca użytkownikom zabytków.

Brak jest systemu, który by wspierał nie tylko działania wykonawcze, lecz rzeczywiste działania konserwatorskie - od opracowania historycznego, badań, przez projekt architektoniczny, po specjalistyczne analizy. Istniejący system wspiera struktury wykonawcze, które jeszcze bardziej korzystają na braku dobrych opracowań badawczo – projektowych dla zabytków. Wiele projektów konserwatorskich w Polsce, zwłaszcza te za unijne pieniądze, prowadzonych jest w systemie „zaprojektuj i wybuduj”, gdzie konieczne badania, dokumentacje, wykonuje się w trakcie prac realizacyjnych w oparciu o zatwierdzoną koncepcję. Dodatkowe koszty i tak zapłacić musi użytkownik zabytku. A jeśli właściciel zabytku nie chce się z taką sytuacją pogodzić, zaczynają się oszczędności i markowanie jakości. Istniejący system, gdzie Ustawa o ochronie zabytków wraz z zarządzeniami wykonawczymi Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Ustawa o zamówieniach publicznych, nie tworzą jednolitego systemu wspierania jakości i tworzenia profesjonalizmu środowiska konserwatorsko – architektonicznego, muszą być zmienione. Wprowadzenie bonifikat, czy obniżenie wymiaru podatkowego, winno się wiązać z wyznaczeniem dni udostępniania prywatnych zabytków społeczeństwu.

4. Skorelowanie przepisów ustawy o ochronie dziedzictwa kulturowego z ustawami : nowelizacjami Prawa budowlanego i Ustawy o planowaniu przestrzennym, przygotowywanym Kodeksem Urbanistyczno-Budowlanym, ustawą o rewitalizacji, Krajowym planem poszanowania energii, OZE, oraz z Warunkami Technicznymi, a także nowelizacją Ustawy o zamówieniach publicznych oraz Ustawą o gospodarce nieruchomościami.

Kryzys polskiej przestrzeni jest faktem dokonany, dlatego wspólnym celem zarówno architektów, urbanistów, architektów krajobrazu jak i konserwatorów zabytków winna być troska o zmianę tego stanu. Obserwuje się chaotyczne, niekontrolowane procesy urbanizacyjne i wynikające z tego ekonomiczne straty i społeczne koszty. Konieczna jest spójna polityka wszystkich środowisk odpowiedzialnych za ten stan rzeczy, jak i zmiana przepisów prawnych.

Powyższe przygotowywane akty prawne, zmiany wymogów technicznych i eksploatacyjnych będą wymagały wypracowania standardów implementacji nowych technologii w obiektach chronionych: zabytkach, dobrach kultury współczesnej, a także odniesienia się do funkcjonowania i zakresu ingerencji w obiekty chronione w obszarach stref objętych rewaloryzacją.

W przygotowywanej nowelizacji Ustaw o Zamówieniach Publicznych w 2015 r. brak jest jednoznacznego

wskazania na specyfikę obiektów będących dobrami dziedzictwa kulturowego (zabytkami), a niebezpieczeństwo, że prymat "najniższej ceny" zwycięży przy wyborze kosztu projektu i wykonania prac konserwatorskich lub modernizacyjnych – nadal pozostaje. Uczynienie prymatu profesjonalizmu i doświadczenia jako preferencyjnego przy wyborze wykonawców w przetargach publicznych dotyczących obiektów historycznych jest niezbędne.

5. Ujednolicenie formy i zakresu dokumentacji projektowej dla służb konserwatorskich i budowlanych i jednoetapowe postępowanie administracyjne w sprawie pozwolenia na prace przy zabytkach , w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków.

Należy uprościć procedurę zatwierdzania i wydawania pozwolenia na budowę obejmujących obiekty chronione i zabytkowe. Wypełnienie zaleceń konserwatorskich poprzedzających Projekt Budowlany , przedłożony w tym zakresie do zaopiniowania służbom konserwatorskim winno uprościć i skrócić czas na uzyskanie decyzji pozwolenia na budowę.

Należy uprościć postępowanie administracyjne i proste roboty przy zabytku jak bieżące naprawy akceptować w procedurze zgłoszenia (milczącego przyzwolenia) lub pisma. Należy ograniczyć władztwo służb konserwatorskich w przypadku ingerencji we wnętrza, jeżeli obiekt znajduje się w strefie ochrony konserwatorskiej, a nie jest zabytkiem rejestrowym, lub jest w GEZ.

Odpowiedzialność WKZ za obiekty kategorii „A, B” , a regionalnych konserwatorów (np. w strukturze samorządu województwa) za pozostałe kategorie. Z tym się wiąże się również wydawanie pozwoleń na prace przy zabytkach kategorii „A,B” przez WKZ. W związku ze zwiększeniem kompetencji samorządu w zakresie ochrony zabytków , wzrosnąć muszą zarazem funkcje nadzorcze i kontrolne WKZ.

6. Określenie wymogów kwalifikacyjnych dla konserwatorów i projektantów opracowujących dokumentację dla obiektów zabytkowych, oraz wykonawców prac budowlanych, a także kadr konserwatorskich - oficjalnych

Obniżenie jakości zawodowego przygotowania, to rezultat pseudo-tworzenia systemu wolności dostępu do zawodu, co nie ma nic wspólnego z dopuszczaniem osób nieprzygotowanych zawodowo, szczególnie w konserwacji zabytków. Naszym obowiązkiem jest znaleźć rozwiązania nie koniunkturalne lecz systemowe, które zapewnią rozwój i poczucie pewności u wszystkich konserwatorów, architektów i właścicieli zabytków, że dziedzictwo historii i kultury nie jest tylko ich prywatną sprawą.

Konieczna jest weryfikacja doświadczenia zawodowego, bo za dużo jest operowania dokumentami bez pokrycia, firmowania prac, których się osobiście nie prowadzi. Doprowadzono, niestety, do choroby system nadzoru uprawnień. W konserwacji zabytków nieweryfikowane oświadczenia doprowadziły do sytuacji braku budowania rzeczywistego doświadczenia zawodowego, co jest szczególnie ważne dla młodych kadr. Mówienie o wolności dostępu do zawodu nie ma nic wspólnego z dopuszczaniem osób nieprzygotowanych zawodowo, szczególnie w tak istotnej działalności jaką jest konserwacja zabytków.

Wprowadzenie obligatoryjnego systemu deklaracji w WKZ członków zespołów badawczych, projektowych, konserwatorskich oraz nadzoru budowlanego pozwoliłoby na weryfikację deklarowanego doświadczenia. W krajach EU np. Niemcy, Włochy, na poziomie urzędu konserwatorskiego kontrolowane jest angażowanie firm badawczych, projektowych i konserwatorskich mogących uczestniczyć w projektach konserwacji zabytków.

Praktyka konserwatorska i architektoniczna wykazuje, że częstym problemem jest , niestety, brak adekwatnego wykształcenia architektonicznego, lub niedostatki kadrowe wśród służb konserwatorskich, co częstokroć utrudnia proces negocjacji i koncyliacji w przypadku rozwiązań architektonicznych, zwłaszcza na terenach nieobjętych planem. Postuluje się zwiększenie zatrudnienia architektów i architektów krajobrazu wśród kadr WKZ, jak i konserwatorów samorządowych.

7. Wprowadzenie do decyzji o wpisie do rejestru zabytków ustawowego zapisu określającego co jest wartością chronioną , wprowadzenia do ustawy wymogu ustanowienia stref ochrony konserwatorskiej wokół zabytków, oraz wprowadzenie prawnej formy ochrony krajobrazu kulturowego

Wprowadzenie zapisu racjonalizowałoby zakazy zmian jak i możliwości dopuszczenia przekształcenia zabytku. Proponowane wprowadzenie kategoryzacji zabytków określiłoby tutaj jakie działania projektowe w poszczególnych grupach zabytków byłyby dopuszczalne. Zapis o strefie ochronnej spowoduje wzmocnienie ochrony zabytku poprzez ochronę jego otoczenia oraz ograniczy ingerencję w zabytek poprzez agresywną nową zabudowę. Zapis powinien obligatoryjnie dotyczyć obszarów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, a szczególnie stref buforowych. Prawne zdefiniowanie i takie zapisy ułatwiłyby decyzje planistyczne w samorządach.

8. Objęcie prawną formą ochrony dóbr kultury współczesnej jako odrębnej kategorii dziedzictwa kulturowego - wskazanych przez SARP na podstawie projektowanej ustawy o Krajowej Polityce Miejskiej

Podstawowym odróżnieniem zabytków od dóbr kultury współczesnej jest określenie „miniona epoka” gdzie termin epoka oznacza okres w dziejach ludzkości, zakłada jednocześnie dłuższy okres jej trwania oraz jego dystans i zamknięcie w czasie.

Dobra kultury współczesnej to wyzwanie naszych czasów. Winny zostać określone listy reprezentatywnych obiektów tego typu dla poszczególnych województw i miejscowości, bez cezury czasowej. Eksperti SARP winni spojrzeć na tę kwestię, selekcionując obiekty według kategorii funkcjonalnych. Nie można dopuścić, by pod płaszczykiem dziedzictwa kulturowego wpisywać typową szkołę „1000-latkę”, każdy urząd powiatowy, blaszak GS, komendę MO, czy blokowisko w systemie WK 70. Jak sama nazwa wskazuje, dobra kultury współczesnej to grupa obiektów, która winna być dla tej kultury reprezentatywna. Wymienione na listach obiekty kultury współczesnej winny być otoczone działaniami promującymi ich wartości. Przy określaniu kryterium ochrony winno brać się pod uwagę również wymogi funkcjonalne i możliwe przekształcenia zapewniające życie obiektu we współczesnej funkcji. W ramach formy ochrony, proponowane są różnorakie jej formy, zależnie od wartości obiektu i możliwości wypełniania zmiennych funkcji użytkowych, po archiwizacji w skrajnych przypadkach.

Dotychczasowa ochrona zabytków należała do właściwości WKZ, a ochrona DKW stanowiła zadanie własne gminy. A jeżeli nie ma planów? DKW pozostają bez żadnej ochrony. Ponadto w planach miejscowych nie można zapewnić ochrony wnętrza i detalu. Na świecie obserwuje się przesuwanie cezury czasowej ku współczesności.

Obiekty zasługujące na ochronę mogą posiadać wybitne walory artystyczne, lub być obiektami prekursorskimi kreującymi standardowe rozwiązania stosowane w Polsce, a nawet na świecie (vide twórczość genialnego konstruktora Wacława Zalewskiego). Wpisując obiekt na listę dóbr kultury współczesnej winno się mieć na uwadze stan zachowania autentycznej substancji oraz jego wartość materialną.

Proponowane formy ochrony dóbr kultury współczesnej

- wpis do rejestru DKW na podstawie nowej Ustawy o ochronie dziedzictwa kulturowego. Konieczne jest wskazanie elementów ochrony, określenie możliwości adaptacji i rozbudowy, ochrona bryły, detalu, wnętrza.
- ustalenie ochrony w polityce przestrzennej w m.p.z.p (obligatoryjny warunek tworzenia planów dla obszarów posiadających DKW)
- ewidencja DKW jako odpowiednik GEZ w Ustawie o ochronie dziedzictwa kulturowego
- forma utrwalenia DKW poprzez dokumentację architektoniczno - konserwatorską (dla obiektów o złym stanie technicznym, lecz stanowiących świadectwo minionej epoki – digitalizacja w 3D).

W przypadku objęcia DKW prawną ochroną należy wskazać elementy ochrony, zakres prac modernizacyjnych, określić możliwości adaptacji i rozbudowy/nadbudowy, ochrony bryły, systemu konstrukcji, oryginalnej kompozycji elewacji, kolorystyki, charakterystycznego detalu, elementów wnętrza (ewentualnie przez translokację) – nie dążąc do umartwienia obiektu, lecz jego dalszego życia.

Proponowany system kryteriów wyboru DKW oraz oceny wartości architektonicznych i urbanistycznych, reprezentatywnych dla naszych czasów

Proponuje się następujące kryteria, syntetyczne lecz wyczerpujące kwestię:

- 1) kryterium artystyczne – reprezentujące autorskie rozwiązania artystyczne, twórczo odnoszące się do

współczesnych tendencji stylistycznych w architekturze, poszukujące rozwiązań czerpiących z architektury regionalnej, będące twórczym poszukiwaniem form architektonicznych dla obszarów zabytkowych. Jednorodność stylistyczna, zharmonizowanie z otoczeniem, zachowanie w formie nieprzekształconej trwale. Zachowanie walorów przestrzennych i estetycznych. Wartość artystyczna może być analizowana w kilku kontekstach - spójności przestrzeni, techniki i funkcji.

Atrybuty to : epoka w kulturze, styl w sztuce, jakość artystyczna, a nie tylko twórca.

2) kryterium uznanego dorobku współcześnie żyjących pokoleń – unikatowość, wyjątkowość i nowatorstwo. Indywidualność, ponadprzeciętność w kreowaniu rozwiązań architektonicznych, przestrzennych i technicznych, w tym konstrukcyjnych. Kryterium prekursorstwa dla dalszych form realizowania projektów typowych, wartości edukacyjne jako inspiracja twórcza, nowoczesność. Atrybuty to : lokalizacja i rozplanowanie, forma, bryła, konstrukcja, wystrój, kontynuacja użytkowania.

3) kryterium historyczne – związane z ważnymi wydarzeniami, osobami czy zjawiskami ważnymi w rozwoju historycznym, wybitny dokument epoki, związek z osobą wybitnego twórcy., świadczące o tożsamości i ciągłości rozwoju. Wartość historyczna może być analizowana w takich kontekstach jak : postaci historyczne, wydarzenia historyczne, kontekst postępu naukowo – technicznego, zmiany krajobrazowe – urbanizacja.

Z inicjatywy SARP ZG w 2014 r został powołany Zespół Ekspertów przy SARP ds. Dziedzictwa Kulturowego.

Zespół ma w swym zakresie rozstrzyganie spraw spornych, skomplikowanych i konfliktowych, wymagających podejmowania decyzji o wyjątkowym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego i ładu przestrzennego, prowadzenie mediacji pomiędzy architektami i urzędami konserwatorskimi. Do prac zespołu są zapraszani urbaniści, architekci, architekci krajobrazu, konserwatorzy zabytków, przedstawiciele władz samorządowych i państwowych, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia lokalne oraz te wszystkie podmioty, które biorą udział w tworzeniu polityki przestrzennej i ochronie dziedzictwa kulturowego.

Do zadań Zespołu należy też wypracowywanie zasad współpracy architektów i służb konserwatorskich, definiowanie problemów, wypracowywanie dobrych praktyk we wzajemnych stosunkach, udział i konsultacje z ramienia SARP w opiniowaniu i konsultacjach projektów aktów legislacyjnych: m.in. Krajowym Programie Rewitalizacji Krajowej Polityki Miejskiej, opiniowanie przepisów ustaw jak i procedur administracyjnych, wprowadzanie i stosowanie standardów unijnych dot. ochrony dziedzictwa kulturowego i zachowania ładu przestrzennego.

Mariusz Ściśło

Architekt, Prezes SARP

Opracowanie na podstawie prac Rady Programowej Zespołu SARP ds. Dziedzictwa Narodowego 2014-2016 (przewodnicząca 2014-15; Barbara Jezierska; redakcja : Marta A. Urbańska)